

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
Кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій

ФІЛОСОФІЯ

Силабус курсу

Обсяг	3 кредити (90 год.)
Семестр, рік навчання	1 семестр 1-й рік навчання
Дні, час, місце	24/26 Французький бул., за розкладом
Викладач	Худенко Андрій Володимирович, д. філософ. н., професор кафедри
Контактний телефон	+380674811121
E-mail	a65-67n@onu.edu.ua
Робоче місце	кафедра суспільних комунікацій та регіональних студій
Консультації	Онлайн-консультації: платформа zoom
Комунікація	Здійснюється через очні зустрічі, месенджери та електронну пошту

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни	Предметом навчання є філософський рух, прямування яким генерує спокушеність, вмільість, майстерність, досвідченість перебування у світі та проведення власного професійного дослідження сучасних проблем. Філософія визначається як особливий спосіб рухатися у світі, тобто як режим знання; висвітлюються кондиції прямування та окреслюються процедури, опанування якими дозволяє дотримуватися та тримати рух далі.
Місце дисципліни в освітній програмі:	Дисципліна відноситься до обов'язкових курсів. Вона є фундаментом для освоювання категоріально-понятійного та аналітико-дослідницького апарату соціальної науки, вміння його коректного використання, тлумачення та оновлюючого розвитку. Безпосередньо постреквизитами дисципліни є: Вступ до фаху (ОК12), Історія соціальних теорій (ОК13), Методологія наукового дослідження (ОК16).
Мета курсу.	Визначити філософію як особливий режим знання, який притаманний перебуванню у світі.
Завдання дисципліни:	Розкрити багатомірність філософії, визначити профіль філософії як особистого режиму знання. А саме: Знати: 1) уявити багатомірність сучасної філософії; 2) мислити проблематичність, сумнівність та запитливість як перший шаг створювання знання 3) засвоїти передумови створення та зміст концептів, схем та моделі, які розкривають сутність сучасних процесів та сприяють руху створювання знання. Вміти: 1) обґрунтовувати власну критичну позицію щодо існуючих схем та моделей аналізу та способів вирішення проблем; 2) створювати персональний алгоритму аналізу ситуації та розуміння проблем;

	3) проектувати ефективні (адекватні ситуації та власним інтересам) способи розв'язання проблем; 4) приймати рішення на користь залагодження ситуації.
Компетентності	Загальні компетентності (ЗК): ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Фахові компетентності (ФК): СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій. СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
Очікувані результати	РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми. РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання	Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та практичних (10 год.) занять, організації самостійної роботи здобувачів (60 год.). Викладання та вивчення навчальної дисципліни здійснюється наступними методами: <ul style="list-style-type: none"> ➤ словесні методи: лекція, пояснення, дискусія; ➤ методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, дискусії, «мозкова атака», рольові ігри, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією. Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом; складання тематичного тезаурусу, есе, складання реферату.
Зміст навчальної дисципліни	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I: Казус Філософія. Тема 1.1: Філософія як дієва вірність світу. Тема Парменида (фр. 1). Рух ἀλήθεια: явлення та виклик опанувати явлене; ховання та розчаклування прихованого; затримка та дотримання того, що стримує. Σοφία як спокушеність та майстерність, вмліість та досвідченість. Притаманність знання явленню світу. Знання як ознака спроможності справитися з перипетіями явлення світу. Знання як оператор (композиція операцій) перебування у світі. Пошуковий реєстр філософії. Докса: не обминула та необхідна. Феномен спіткання: чутливість до навколишнього, звичайне та незвичайне, не обхідне та необхідне. Прагматика питання. Тема 1.2: Філософія як режим знання. Δαίμων знання. Трикутник знання: істина (явлення та наявність), віра (дотримання явлення та тримання його), доведення (доведення

наявного придатності до використання, його обґрунтування й виправдування). Режим знання як модус існування. Предметно-практичний зміст режиму знання: про-що, чим, для-чого; *modus operandi* - *opus operatum* - *effectus operationum*; звідуювання-вивідуювання (*Hin-und-Vorbringen* / про-из-веде-ние); розмірювання та здійснення міри. Онто-діа-логіка режиму знання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II: Кондиції режиму знання.

Тема 1.3: Кондиції режиму знання. Нон-гуманізм. Зміст префікса «нон-». Критика кореляціонізму (Meillassoux). Спекулятивний поворот у філософії. Проблема суб'єкту. **Процес.** Визначення процесу (тлумачення Whitehead). Фобіс (тлумачення Гайдеггера). Множинність та множина. Складність /complexity/ (Пригожин, Стенгерс). Просторово-часовий континуум. Відштовхуюча-відсилаюча метрика просторово-часового континууму. Варіабельність (селективність) процесу. **Річ.** Феномен і річ. Перцепт та концепт. Об'єкт-орієнтована онтологія (Harman, Bryant, Hamilton Grant). **Іманентність.** Endlichkeit (Гайдеггер). Тлумачення іманентності М. Анрі, Ж. Дельоз. Ф. Ларюель. Нескінченність, актуальна нескінченність. Оточення і кругозір. Межа каузальності: ендо- та екзопричинність. Топологія (безперервність, зв'язність, орієнтовність, компактність) межі. Пластичність межі. Ἄντη-ποίησις як рух оновлення (instauratio). Контингентність. Емерджентність.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II: Процедури режиму знання.

Тема 2.1: Метрика режиму знання.

Режим знання як διαίρεσις; рух від менш до більш диференцьованого. Насиченість. Операціоналізація проблемного кола. Операції, або одиниці, звідуювання-вивідуювання (τέχνη, πράξις, ποίησις / справджування, здійснення, створення). Фактичність режиму знання. Проблема тотожності (identity): все-рівність та зрівнювання-всього; тотожність як вузол перехрестя; контингентність тотожності. Дефініція / детермінація, концепт / поняття. Рівні режиму знання: проблематизація, операціоналізація, ідентифікація. Ритмокаскадне, за формою, та комбінаторно-дискурсивне, за змістом, прямування за режимом знання. «Внутрішня довершеність» та «зовнішня виправданність» як критерії прямування.

Тема 2.2: Проблематизація.

Проблема і проблематизація епістемічного пошуку. Мета і завдання як міра і розмітка (проекція) прямування (projicere і projecto). Допитливість (лат. curiositas) і прагматика запитування (для-чого). Конфлікт інтерпретацій.

Тема 2.3: Операціоналізація.

Феномен «нестриманої цікавості»; швидкість і калькуляція як споживаюче прямування. Ἐλαύωυή - «наведення» до повноти. Регістри дії: сила дії – чинення дії – вчинення дії. Інші моделі дії (Вебер, Парсонс, Габермас). Топологія операційного простору.

Тема 2.4: Ідентифікація.

Тотожність як артикуляція відокремленості розрізнення порядків та порядок розрізнення (все-рівність та зрівнювання-всього). Зсув порядків. Пластичність тотожності. Генералізація. Порядок аргументації. Цінність абстракції. Фігура Суб'єкта. Неминучість

<p>Перелік рекомендованої літератури</p>	<p>згасання (R. Brassier)</p> <p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії: науковий посібник. К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. 238 с. 2. Губерський Л. Філософія. Харків: Фоліо, 2017. 621 с. 3. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. В 5 т. Київ: Дух і літера, 2009-2020. 4. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія / Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с. 5. Фюрст М., Тринкс, Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Київ: Дух і Літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. 544 с. 6. Dictionary of Untranslatables. A Philosophical Lexicon / Edited by Barbara Cassin. Translated by Steven Rendall, Christian Hubert, Jeffrey Mehlman, Nathanael Stein, and Michael Syrotinski. Princeton & Oxford: PRINCETON UNIVERSITY PRESS, 2014. 1339 p. 7. The Edinburgh Dictionary of Continental Philosophy / Edited by John Protevi. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2005. 641 p. <p style="text-align: center;">Додаткова література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Badiou A. What is Philosophy? N.Y., Dresden: ATROPOS PRESS, 2010. 264 p. 2. Beyond the analytic-continental divide: Pluralist philosophy in the twentyfirst century / Edited by Jeffrey A. Bell, Andrew Cutrofello, and Paul M. Livingston. New York & London: Routledge, 2016. 343 p. 3. Deleuze G., Guattari F. What is philosophy? / Translated by H. Tomlinson and G. Burchell. N.Y.: Columbia University Press, 1995. 271 p. 4. Ferraris M. Manifesto of new realism / Translated by Sarah De Sanctis; foreword by Graham Harman. New York: State University of New York Press, 2014. 126 p. 5. Heidegger M. The Fundamental Concepts of Metaphysics: World, Finitude, Solitude. PRELIMINARY APPRAISAL / Translated by William McNeill and Nicholas Walker. Indiana University Press, 1995. P. 1-58. 6. Heidegger M. Phenomenological interpretations of Aristotle: Initiation into phenomenological research. PART II: What is Philosophy? / Translated by R. Rojcewicz. Indiana University Press, 2001. P. 11-60. 7. Livingston P., Cutrofello A. The problems of contemporary philosophy: a critical guide for the unaffiliated. Polity Press, 2015. 285 p. 8. Mainzer K. Thinking in complexity. The Computational Dynamics of Matter, Mind, and Mankind. Berlin, Heidelberg, New York: Springer, 2007. 491 p.
---	--

	<p>9. The Speculative Turn: Continental Materialism and Realism / Ed. Levi Bryant, Nick Srnicek and Graham Harman. Melbourne: RE.PRESS, 2011. 443 p.</p> <p>10. Whitehead A. N. Process and Reality. An Essay in Cosmology (Gifford lectures delivered in the university of Edinburgh during the session 1927-28). The Free Press, 1978. 398 p.</p>
--	---

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, семінарські заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що обговорюються на семінарських заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає індивідуальні завдання: есе, презентації, тематичний тезаурус.

Форма підсумкового контролю – іспит.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (10-9 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; вільно, самостійно та аргументовано його викладає, чітко оперує науковою термінологією, наводить приклади з практики для пояснення теоретичних моделей та категорій, здійснює різні види аналізу, робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може обґрунтовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання; довести отримані результати власної навчально-практичної діяльності; пояснювати алгоритм виконання дослідницьких дій та використання теоретичних знань в практичній діяльності.
Добре (8-6 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом; викладає його за зразками без імпровізації. Послугується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та орієнтації в аналогічних прикладах; при цьому допускаються окремі неістотні неточності та незначні помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Задовільно (5-3 бали за тему)	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, викладає його з уточненнями з боку викладача; висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки.
Незадовільно 3	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним

можливістю відпрацювання (2 бали за тему)	матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.
--	---

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Презентація	10	здатність студента/-ки презентувати доповідь, відповідно до змісту навчального матеріалу та супроводити її оригінальним візуальним представленням.
Тезаурус	5	вміння студента/-ки працювати зі спеціальною термінологією (її тлумаченням, роз'ясненням, коментарями).
Реферат	5	Вміння студента працювати з науковою літературою та обирати в ній матеріал за визначеною темою; здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу
Есе	5	Самостійність, логічність розкриття теми, аналіз думок та висловлювань за темою інших авторів, аргументовані особисті висновки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль							Підсумковий контроль		Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Індивідуальне самостійне завдання	іспит	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, виконання і здача яких здійснюється з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання іспиту можливе із дозволу деканату за наявності поважних причин або за письмовою заявою (апеляцією) здобувача до декана
Політика щодо академічної доброчесності	Здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначає Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf . У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.
Політика щодо відвідування та запізнень	Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом оцінювання, що передбачає нарахування балів. За об'єктивних причин (напр., воєнний стан, епідемії, хвороба здобувача,

	стажування за академічною мобільністю та ін.) навчання може відбуватись дистанційно в он-лайн формі за графіком, погодженим із викладачем.
Мобільні пристрої	Дозволяється використання мобільних пристроїв на практичних заняттях за необхідності групової роботи у спеціальних Додатках.
Поведінка в аудиторії:	Всі здобувачі беруть активну участь у всіх заняттях: опитуваннях, дискусіях, під час практичних занять. Виконують всі навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми. Всі здобувачі повинні дотримуватимуться правил поведінки в аудиторії на засадах партнерських стосунків, взаємоповаги, взаємопідтримки та взаємодопомоги.